

Роль і значення хореографії у гімнастичних і танцювальних видах спорту

Галина Артем'єва
Тетяна Мошенська

Харківська державна академія фізичної культури,
Харків, Україна

Хореографічний компонент є обов'язковим при побудові змагальних програм у гімнастичних і танцювальних видах спорту, а при виставленні оцінки за виконану композицію хореографія є одним із критеріїв, відповідно одним з видів підготовки в цих видах спорту є хореографічна підготовка.

Мета: встановлення ролі хореографії при підготовці спортсменів у гімнастичних і танцювальних видах спорту, і її значення при оцінюванні змагальної діяльності.

Матеріал і методи: для проведення даного дослідження були використані наступні методи: теоретичний – аналіз та узагальнення літературних джерел; соціологічний – анкетування. Дослідження проводилось з фахівцями, які розвивають гімнастичні і танцювальні види спорту. В анкетуванні прийняли участь досвідчені тренери зі спортивною аеробіки, черлідінгу та акробатичного рок-н-ролу у кількості 24 респонденти (по 8 з кожного з представлених видів спорту). Важливим аспектом при підготовці успішних спортсменів у гімнастичних і танцювальних видах спорту є раціональне поєднання різних видів підготовки в багаторічному тренувальному процесі.

Результати: через слабку теоретичну базу в цих видах спорту існує недостатня кількість досліджень з даного питання, безперечно у практиків виникає питання про ступінь впливу хореографії на кінцевий результат, і включення в тренувальний процес необхідної кількості її засобів. Проведене дослідження дозволило узагальнити відповіді респондентів на питання анкети про роль і значенні хореографії при побудові тренувального процесу зі спортсменами у гімнастичних і танцювальних видах спорту.

Висновки: отримані результати вказують не те, що на сьогоднішній день хореографія є невід'ємним компонентом як тренувального процесу, так і змагальної діяльності. Але у кожному з представлених видів спорту існує неоднозначне ставлення практиків до хореографічної підготовки і включення її засобів у тренувальний процес.

Ключові слова: гімнастичні, танцювальні види спорту, хореографічна підготовка.

Вступ

Останнім часом отримала свій бурхливий розвиток група складно-координаційних видів спорту, у яких змагальні програми виконуються під музичний супровід. У цю групу можна віднести акробатичний рок-н-рол, спортивні танці, черлідінг, спортивну аеробіку (аеробіку гімнастики) і інші види гімнастики. Ці види спорту є складовими світової спортивною і оздоровчої індустрії, які у свою чергу розвиваються і на території України [13]. Досконалість виконання вправ надає даним видам спорту видовищності, що неодмінно впливає на заохочення нового контингенту до занять.

Кожен з цих видів спортивною діяльності має свої особливості, як у побудові змагальних програм, обов'язкових вимог до компонентів змагальних програм, критеріях оцінювання, так і у складі спортсменів, які змагаються [5; 6; 12]. Але є і невід'ємна складова, що об'єднує дані види спорту і цією складовою є хореографія.

У тренувальному процесі хореографія у представлених видах спорту є одним з видів підготовки, а у змагальній діяльності при оцінюванні виступів спортсменів хореографія є одним з критеріїв оцінювання [2]. Отже завдяки включенню у тренувальний процес засобів хореографії підвищується майстерність виконання вправ спортсменами, що у свою чергу впливає на кінцевий результат їх змагальної оцінки.

Процес розвитку і становлення даних видів спорту неодмінно пов'язаний з постійним ускладненням змагальних вправ, оскільки з підвищенням спортивною майстерності у спортсмена з'являється свій "почерк", який

базується на школі рухів [4; 8].

Сучасні змагальні програми у гімнастичних і танцювальних видах спорту вимагають від спортсмена розвитку провідних фізичних якостей, функціональних можливостей і є синтезом вправ акробатики, гімнастики і хореографії. Виконання вправ насамперед вимагає правильної постави, балансу, динаміки переміщень і граціозності виконання рухів [1].

Спортивні програми на змаганнях повинні бути різноманітними за побудовою і структурою, і відображати збалансованість між елементами складності (у гімнастичних видах) чи базовими фігурами і акробатичними елементами у танцювальних видах спорту, які об'єднані між собою стилістично забарвленою танцювальною хореографією.

Також велике значення при побудові програм має зміст, динаміка виконання елементів і з'єднань, ритм і стиль музичного твору, костюми спортсменів і т. д. [10; 14]. Отже, завдяки гармонійному поєднанню всіх компонентів, емоційному забарвленню і стилю виконання програма стає видовищною і яскравою, що у свою чергу надає перевагу при оцінюванні виступів кожного спортсмена або всієї команди.

На даному етапі розвитку видів спорту, які знаходяться на стадії свого становлення, перед тренером неодмінно стає питання о раціональності поєднання компонентів підготовки спортсменів [7].

Отже, зважаючи на те, що деякі гімнастичні і танцювальні види спорту знаходяться на шляху свого розвитку і становлення теоретична база не має логічно завершеною і науково обґрунтованою системи багаторічної підготовки спортсменів. У тому числі недостає і відомостей о зна-

ченні хореографії у становленні спортивної майстерності у даних видах спорту. Тому виникає необхідність доповнення вже існуючих матеріалів стосовно значення хореографії у кожному з представлених видів спорту.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. Виконана робота проведена відповідно до Зведеного плану науково-дослідних робіт у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. за темою 2.6 "Теоретико-методичні засади удосконалення тренувального процесу та змагальної діяльності в структурі багаторічної підготовки спортсменів" (номер державної реєстрації 0111U001168) та ініціативної теми кафедри танцювальних видів спорту, фітнесу і гімнастики "Теоретико-методологічні засади розвитку системоутворюючих компонентів фізичної культури (спорт, фізична рекреація, фітнес)" на 2017–2020 рр.

Мета дослідження: встановити роль і значення хореографії при підготовці спортсменів у гімнастичних і танцювальних видів спорту.

Завдання дослідження: 1. Повести аналіз літературних джерел з питань значущості хореографії у тренувальному процесі і змагальної діяльності спортсменів у гімнастичних і танцювальних видах спорту. 2. За даними соціологічного методу дослідження (анкетування) визначити ставлення фахівців до значення хореографічної підготовки, включення її засобів у тренувальний процес спортсменів.

Матеріал і методи дослідження

Дослідження проводилось на основі аналізу регламенту всеукраїнських змагань з акробатичного рок-ролу, черлідінгу і спортивної аеробіки. В анкетуванні прийняло участь 24 фахівці (по 8 з акробатичного рок-ролу, черлідінгу і спортивної аеробіки).

Для проведення даного дослідження були використані методи: теоретичного аналізу та узагальнення літературних джерел та соціологічний метод дослідження (анкетування).

Результати дослідження

На сьогоднішньому етапі розвитку гімнастичних і танцювальних видів спорту змагальні композиції представляють собою синтез техніки і естетики виконання динамічного комплексу складно-координаційних вправ [12].

Підготовка кваліфікованих спортсменів у гімнастичних і танцювальних видах спорту неодмінно має етапи багаторічного тренування і лише раціональне поєднання всіх компонентів спортивної підготовки протягом всіх етапів приводить до бажаного результату. На кожному етапі, починаючи з початкового, неодмінною умовою підготовки спортсменів є включення у тренувальний процес засобів хореографії [9]. Значення хореографічної підготовки з кожним етапом багаторічного тренування неодмінно зростає, завдяки чому, досягаючи вищого піку спортивної підготовленості, спортсмени демонструють композиції, які представляють собою тонку грань мистецтва і спорту.

Говорячи про основу хореографічної підготовки у гімнастичних і танцювальних видах спорту, багато авторів перш за все мають на увазі класичний екзерсис, школу балетного мистецтва [4; 11]. Вся система класичного екзерсису побудована на доцільно підібраних вправах, які систематично повторюються і поступово ускладнюються. У процесі їх виконання тіло набуває сили і гнучкості, а рухи стають граціоз-

ними, пластичними та естетично завершеними [3].

Також неможливо не торкнутися питання естетичних здібностей і музичної обізнаності при підготовці спортсменів у даних видах спорту, тому що одним з критеріїв при виведенні остаточної оцінки за виконану на змаганнях композицію є здатність спортсмена згідно музичного супроводу відображати ритмічну структуру рухів. А ці здібності розвиваються в процесі хореографічної підготовки. Тому що хореографія програми (або танцювальна композиція) є фізичним відображенням музичного твору.

Музичний супровід вправ у гімнастичних і танцювальних видах спорту різноманітний. Це і уривки з балетів і симфоній, і невеликі твори (прелюдії, сонатини; музика пісенного жанру: джазова, народна і т. д.). Використання такого широкого діапазону вимагає від спортсменів володіння різними хореографічними формами [1].

Основним змістом засобів, що застосовуються на уроках хореографії, складають рухи класичного, народного та бального танцю. У самостійну групу виділено пластичні рухи. Велике значення має ритміка, яка навчає вмінню узгоджувати свої рухи з музикою. Наступна група засобів – це пантоміма, що є невід'ємною частиною виховання виразності рухів. І нарешті, специфічні групи рухів, такі як акробатичні, елементи спортивно-гімнастичного стилю, що включають побудови, перебудування, прикладні та загально розвиваючі вправи [11].

Однак для успішності спортсмена у кожному з гімнастичних і танцювальних видів спорту необхідно строго дозоване включення засобів хореографії, тому що надмірне використання засобів хореографії уповільнює процес навчання і заважає відображенню правильної техніки виконання деяких елементів виду спорту.

У даних видах спорту тісно поєднуються елементи техніки і елементи хореографії, і часто елементи хореографії оцінюються суддями як технічний, так і хореографічний компонент програми. Але у кожному виді спорту їх поєднання має відмінності.

Ще однією причиною невизначеності вмісту засобів хореографії у тренувальному процесі у цих видах спорту є їх історія походження. Торкаючись витоків, можна сказати, що деякі з видів спорту, що розглядаються у статті, отримали свій розвиток з інших видів спорту або оздоровчої діяльності, а інші своїм корінням уходять у танцювальне мистецтво.

До сьогоднішнього дня серед фахівців, що розвивають різні види гімнастичних і танцювальні види спорту існує відкрите дискусійне питання, що ж складає сутність цих видів спорту – виконання комплексу акробатичних і гімнастичних вправ під музичний супровід, або виконання танцювальних композицій з включенням акробатичних і гімнастичних елементів. При цьому всі згодні у думці, що естетичний компонент виконання програм має рішуче значення при оцінюванні складних змагальних програм кваліфікованих спортсменів у будь-якому з представлених видів спорту.

Отже, для рішення цього питання нами були проаналізовані відповіді фахівців на запитання анкети, де розглядалися питання, які торкаються ставлення фахівців до хореографії в процесі підготовки спортсменів, включення її засобів у тренувальний процес і їх дозування.

У першому питанні розглядалось ставлення тренерів до висловлення, що хореографічна підготовка тісно пов'язана з технічною підготовкою, тому повинна бути невід'ємною та вагомою складовою частиною навчально-

тренувального процесу.

По 87,5% фахівців зі спортивної аеробіки та акробатичного рок-н-ролу погодились з цією думкою, а 12,5% респондентів у цих видах спорту відповіли, що частково згодні з цією думкою.

У фахівців з черлідінгу інша думка – 75% тренерів погодились з даним ствердженням, а 25% – частково.

На питання: "Чи потрібно використовувати окреме заняття хореографією у навчально-тренувальному процесі з початківцями?" 75% респондентів зі спортивної аеробіки вказали, що у навчально-тренувальному процесі з початківцями проводять окреме заняття з хореографії; 25% респондентів відповіли що ні, але вони включають елементи хореографії у навчально-тренувальний процес.

У акробатичному рок-н-ролі 37,5% тренерів вказали, що проводять окреме заняття з хореографії, а 50% респондентів відповіли що ні, але вони включають елементи хореографії у навчально-тренувальний процес, а 12,5% відповіли, що не застосовують засоби хореографії у тренувальному процесі з початківцями.

У черлідінгу 12,5% тренерів відповіли, що з початківцями проводять окреме заняття з хореографії; 75% тренерів не проводять, але включають елементи хореографії у тренування; 12,5% респондентів відповіли, що у тренуваннях на початковому етапі у цьому виді спорту заняття з хореографії не включають.

Наступне питання полягало у тому, чи займає хореографічна підготовка провідне місце у формуванні та розвитку творчих здібностей вихованців.

По 62,5% фахівці зі спортивної аеробіки та черлідінгу дали позитивну відповідь; 25% вважають, що не тільки завдяки хореографічній підготовці розвиваються творчі здібності вихованців; 12,5% респондентів мали свій варіант відповідей.

У акробатичному рок-н-ролі 50% респондентів відповіли, що хореографічна підготовка займає одне з провідних місць у формуванні та розвитку творчих здібностей вихованців; 50% не погодились з даною думкою.

Наступною аналізувалась відповідь фахівців на питання: "Чи впливає наявність у спортсмена базової хореографічної підготовленості на швидкість оволодіння складними технічними руховими діями?"

У спортивній аеробіці – 87,5% респондентів відповіли, що наявність базової хореографічної підготовки прискорює оволодіння складними руховими діями, а 12,5% відповіли, що час для оволодіння технічними діями залежить не тільки від наявності базової хореографічної підготовленості.

У акробатичному рок-н-ролі 62,5% тренерів на це питання відповіли, що для швидкості освоєння спортсменами складних технічних дій необхідна наявність у них базової хореографічної підготовленості; 25% вказали, що не завжди; відповіддю 12,5% – було ствердження, що немає значення.

У черлідінгу 75% респондентів погодились з тим, що наявність базової хореографічної підготовленості впливає на швидкість освоєння складної техніки цього виду спорту; 12,5% респондентів вказали, що не завжди; 12,5% респондентів відповіли, що ні.

На питання про те, що основа рухових дій виду спорту базується на основах класичного танцю, 50% фахівців зі спортивної аеробіки погодились з цією думкою; 50% мали іншу думку.

У акробатичному рок-н-ролі 25% відповідей респондентів були позитивними; 62,5% частково погодились з

цією думкою, відповівши, що класичний танець дійсно є основою, проте у своєму виді спорту більше приділяють уваги сучасній хореографії; 12,5% респондентів не погодились з цією думкою.

У черлідінгу 37,5% відповідей були позитивні; 50% частково погодились; 12,5% респондентів відповіли негативно.

На питання: "Чи можна хореографічну підготовку включити до основних видів підготовки спортсменів у гімнастичних і танцювальних видах спорту?", 12,5% фахівців зі спортивної аеробіки погодились з цією думкою; 87,5% респондентів вважають хореографічну підготовку допоміжним видом.

У акробатичному рок-н-ролі 12,5% респондентів дали позитивну відповідь; 75% опитуваних не зовсім згодні з даним висловленням; 12,5% вважають, що хореографічну підготовку не можна віднести до головних видів підготовки.

У черлідінгу 50% відповідей були позитивними; 37,5% нейтральними; 12,5% тренерів вважають, що це допоміжний вид підготовки спортсменів у цьому виді спорту.

Висновки / Дискусія

На сьогоднішній день існує значна розбіжність думок фахівців у гімнастичних і танцювальних видах спорту стосовно ролі і місця хореографії у тренувальному процесі спортсменів. Из-за слабой теоретической базы в исследуемых видах спорта существует недостаточное количество исследований по данному вопросу. У практиков при подготовке спортсменов возникает вопрос о степени влияния хореографии на конечный результат и включении в тренировочный процесс необходимого количества ее средств. Проведенное исследование позволило обобщить ответы респондентов на вопросы о значении хореографии при построении тренировочного процесса со спортсменами в гимнастических и танцевальных видах спорта.

У результаті аналізу наукової і спеціальної літератури з гімнастичних і танцювальних видів спорту і регламентів змагань було встановлено, що хореографія має вплив на кінцевий результат змагальної діяльності і безпосередньо впливає на оцінку, яку отримує спортсмен при виконанні змагальної програми. Згідно цього неодмінною умовою при підготовки спортсменів у гімнастичних і танцювальних видах спорту є включення засобів хореографії у тренувальний процес.

Проаналізувавши відповіді респондентів у гімнастичних і танцювальних видах спорту було встановлено неоднозначне ставлення практиків до хореографічної підготовки і включення її засобів у тренувальний процес спортсменів у представлених видах спорту. Як ми бачимо, за результатами анкетування, більшість тренерів сходяться у думці, що хореографічна підготовка є дуже важливою та невід'ємною складовою частиною навчально-тренувального процесу їх вихованців, проте, стосовно проаналізованих видів спорту ми спостерігаємо значну розбіжність думок опитуваних. Даний факт вказує на те, що ці види спорту вимагають більш детального вивчення даного питання і пошуку нових шляхів його вирішення.

Перспективи подальших досліджень: проаналізувати виступи кращих спортсменів Світу у своїх категоріях, виявити вміст елементів хореографії у змагальних програмах та з'ясувати їх вплив на фінальну оцінку.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що немає конфлікту інтересів, який може сприйматися таким, що може нанести шкоду неупередженості статті.
Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

Список використаної літератури

1. Біленька, І.Г. (2017), *Музично-ритмічне виховання у видах спорту естетичної спрямованості. Навчальний посібник*, ХДАФК, Харків.
2. Борисенкова, Е.С. (2009), *Формирование эстетических способностей детей 8–10-летнего возраста в процессе занятий спортивными танцами: автореф. диссерт. на соис. уч. ст. канд. пед. наук*, Челябинск, 34 с.
3. Ваганова, А.Я. (2000), *Основы классического танца, Серия "Учебники для вузов. Специальная литература"*, Лань, СПб.
4. Кизім, П.М., Луценко, Л.С., Батеева, Н.П. (2016), "Удосконалення змагальної програми жіночої пари з акробатики засобами хореографії на етапі спеціалізованої базової підготовки", *Слобожанський науково-спортивний вісник*, № 2(52), С. 55-60.
5. Луценко, Л.С. (2002), "Хореографическая подготовка в акробатическом рок-н-ролле", *Педагогика, психология та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*, № 28, С. 67-74.
6. Луценко Л.С., Бодренкова И.А. (2013), "Взаимосвязь показателей общей и специальной физической подготовленности спортсменов-черлидеров на этапе специализированной базовой подготовки", *Физическое воспитание студентов*, № 6, С. 43-49.
7. Платонов, В.Н. (2015), *Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения: учебник [для тренеров]: 2 кн.*, Олимпийская литература, Киев, Кн. 1.
8. Поздеева, Е.А., Пшеничникова, Г.Н. (2008), *Совершенствование исполнительского мастерства в спортивной аэробике: учеб.-метод. пособие*, Сиб-ГУФК, Омск.
9. Соколова, И.В. (2015), "Взаимосвязь хореографической подготовки и артистизма в аэробной гимнастике", *Наука Красноярья*, № 1, С. 40-52.
10. Сосина, В.Ю. (2009), *Хореография в гимнастике*, Олімпійська література, Киев.
11. Шипилина, И.А. (2004), *Хореография в спорте. Серия "Образовательные технологии в массовом и олимпийском спорте"*, Феникс, Ростов н/Д.
12. Artemyeva, H. & Moshenska, T. (2017), "Improvement of special physical training of female gymnasts in sports aerobics at the stage of preliminary basic training", *Slobozhanskyi herald of science and sport*, No. 6(62), pp. 17-20.
13. Moshenska T. & Bodrenkova, I. (2017), "Structure and content of competitive group compositions in sports aerobics", *Slobozhanskyi herald of science and sport*, No. 1(57), pp.40-42.
14. Mullagildina, A. (2016), "Improvement of artistry at the qualified sportswomen in rhythmic gymnastics", *Slobozhanskyi herald of science and sport*, No. 4(54), pp. 69-72

Стаття надійшла до редакції: 12.07.2018 р.
Опубліковано: 31.08.2018 р.

Аннотация. Галина Артемьева, Татьяна Мошенская. Роль и значение хореографии в гимнастических и танцевальных видах спорта. Важным аспектом при подготовки успешных спортсменов в гимнастических и танцевальных видах спорта является рациональное сочетание различных видов подготовки в многолетнем тренировочном процессе. Поскольку хореографический компонент обязательный при построении соревновательных программ, а при оценивании композиции хореография входит в критерии оценки выступления спортсмена, важным видом подготовки является хореографическая. **Цель:** определение роли хореографии при подготовке спортсменов в гимнастических и танцевальных видах спорта, и ее значение при оценке соревновательной деятельности. **Материал и методы:** для проведения данного исследования были использованы следующие методы: теоретический – анализ и обобщение литературных источников; социологический – анкетирование. Исследование проводилось со специалистами, которые развивают гимнастические и танцевальные виды спорта. В анкетировании приняли участие опытные тренеры по спортивной аэробике, черлидингу и акробатическому рок-н-роллу в количестве 24 респондентов (по 8 от каждого из представленных видов спорта). **Результаты:** из-за слабой теоретической базы в этих видах спорта существует недостаточное количество исследований по данному вопросу, бесспорно у практиков возникает вопрос о степени влияния хореографии на конечный результат, и включение в тренировочный процесс необходимого количества ее средств. Проведенное исследование позволило обобщить ответы респондентов на вопросы анкеты о роли и значении хореографии при построении тренировочного процесса со спортсменами в гимнастических и танцевальных видах спорта. **Выводы:** результаты исследования указывают на то, что на сегодняшний день хореография является неотъемлемым компонентом как тренировочного процесса, так и соревновательной деятельности. Но в каждом из представленных видов спорта существует неоднозначное отношение практиков к хореографической подготовке и включение ее средств в тренировочный процесс.

Ключевые слова: гимнастические, танцевальные виды спорта, хореографическая подготовка.

Abstract. Galyna Artemyeva & Tetiana Moshenska. Role and importance of choreography in gymnastic and dance sports. Choreographic component is mandatory for the construction of competitive programs in gymnastic and dance sports, and when presenting an assessment for the performed composition, choreography is one of the criteria, according to one of the types of training in these sports there is choreographic. **Purpose:** the establishment of the role of choreography in the training of athletes in gymnastic and dance sports, and its importance in the evaluation of competitive activities. **Material & Methods:** for the conduct of this study, the following methods were used: theoretical – analysis and generalization of literary sources; sociological – questioning. The study was conducted with specialists who develop gymnastic and dance sports. In the questionnaire, experienced trainers in sports aerobics, cheerleading and acrobatic rock and roll took part in the number of 24 respondents (8 from each of the presented sports). An important aspect in the preparation of successful athletes in gymnastic and dance sports is the rational combination of different types of training in the multi-year training process. **Results:** because of the weak theoretical basis in these sports there is a lack of research on this issue, indisputably practitioners have a question about the degree of influence of the choreography on the final result, and the inclusion in the training process of the necessary amount of its funds. The conducted research has allowed to generalize answers of respondents to questions of the questionnaire on the role and significance of choreography when building a training process with athletes in gymnastic and dance sports. **Conclusion:** obtained results do not indicate that today choreography is an integral component of both the training process and the competitive activity. But in each of the sports presented there is an ambiguous attitude of practitioners to the choreographic preparation and inclusion of its resources in the training process.

Keywords: gymnastic, dance sports, choreographic training.

References

1. Bilenka, I.G. (2017), *Muzychno-rutmichne vyhovanie u vyдах sportu estetichnoi spriamovanosti* [Musical-rhythmic upbringing in the

sports of aesthetic orientation], KSAPC, Kharkiv. (in Ukr.)

2. Borisenkova, E.S. (2009), *Formirovanie jesteticheskikh sposobnostej detej 8–10 letnego vozrasta v processe zanjatij sportivnymi tancami* [Formation of aesthetic abilities of children 8–10 years of age in the course of employment by sports dances], Cheljabinsk (in Russ.)

3. Vaganova, A.Ya. (2000), *Osnovy klassicheskogo tantsa* [Fundamentals of Classical Dance], Lan, Sankt-Peterburg. (in Russ.)

4. Kyzim, P.M., Lutsenko, L.S. & Batyeyeva, N.P. (2016), "Methodological features of training of athletes of higher qualification in sports aerobics", *Slobozans'kij naukovno-sportivnij visnik*, No. 2(52), pp. 55-60. (in Ukr.)

5. Lucenko, L.S. (2002), "Elements of the theory and practice of sports orientation, selection and acquisition groups in sports acrobatics", *Pedagogika, psihologija ta mediko-biologichni problemi fizichnogo viovannja i sportu*, Vol. 28, pp. 67-74. (in Russ.)

6. Lucenko, L.S. & Bodrenkova, I.A. (2013), "Interrelation of indicators of general and special physical readiness of athletes-cheerleaders at the stage of specialized basic training", *Physical education of students*, Vol. 6, pp. 43-49. (in Russ.)

7. Platonov, V.N. (2015), *Sistema podgotovki sportsmenov v olimpijskom sporte. Obshhaja teorija i ee prakticheskie prilozhenija* [The system of athletes training in the Olympic sports. General theory and its practical applications], Olimpijskaja literatura, Kiev. (in Russ.)

8. Pozdeeva, E.A. & Pshenichnikova, G.N. (2008), *Sovershenstvovanie ispolnitel'skogo masterstva v sportivnoj ajerobike* [Improvement of performance skills in sports aerobics], SibGUF, Omsk. (in Russ.)

9. Sokolova, I.V. (2015), "Interrelation of choreographic preparation and artistry in aerobic gymnastics", *Nauka Krasnojars'ja*, Vol. 1, pp. 40-52. (in Russ.)

10. Sosina, V.Ju. (2009), *Horeografija v gimnastike: ucheb. posobie dlja studentov vuzov* [Choreography in gymnastics], Olimpijskaja literatura, Kiev. (in Russ.)

11. Shirilina, I.A. (2004), *Horeografija v sporte* [Choreography in sport], Rostov n/D. (in Russ.)

12. Artemyeva, H. & Moshenska, T. (2017), "Improvement of special physical training of female gymnasts in sports aerobics at the stage of preliminary basic training", *Slobozhanskyi herald of science and sport*, No. 6(62), pp.17-20.

13. Moshenska T. & Bodrenkova, I. (2017), "Structure and content of competitive group compositions in sports aerobics", *Slobozhanskyi herald of science and sport*, No. 1(57), pp.40-42.

14. Mullagildina, A. (2016), "Improvement of artistry at the qualified sportswomen in rhythmic gymnastics", *Slobozhanskyi herald of science and sport*, No. 4(54), pp. 69-72

Received: 12.07.2018.

Published: 31.08.2018.

Відомості про авторів / Information about the Authors

Артем'єва Галина Павлівна: к. фіз. вих., доцент; Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клочківська 99, м. Харків, 61058, Україна.

Артемьева Галина Павловна: к. физ. восп., доцент; Харьковская государственная академия физической культуры: ул. Клочковская 99, г. Харьков, 61058, Украина.

Galyna Artemyeva: PhD (Physical Education and Sport), Associate Professor; Kharkiv State Academy of Physical Culture: Klochkivska 99, Kharkiv, 61058, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0003-3121-2754

E-mail: galina9767@gmail.com

Мошенська Тетяна Валеріївна: ст. викладач; Харківська державна академія фізичної культури: вул. Клочківська 99, м. Харків, 61058, Україна.

Мошенская Татьяна Валерьевна: ст. преподаватель; Харьковская государственная академия физической культуры: ул. Клочковская 99, г. Харьков, 61058, Украина.

Tetiana Moshenska: Kharkiv State Academy of Physikal Cuiture: Klochkivska str. 99, Kharkiv, 61058, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0002-0771-5717

E-mail: tvmoshenska@gmail.com